

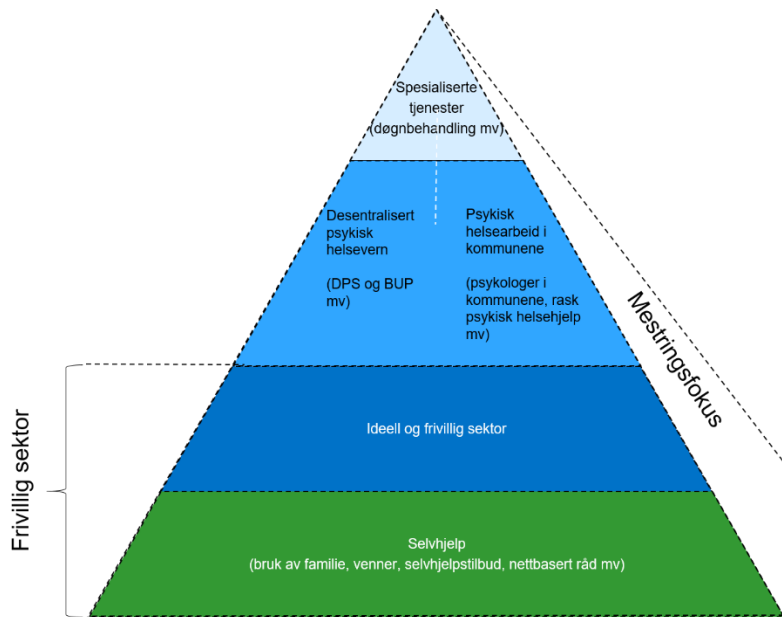
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Handlingsplan for forebygging av selvmord (2020-2025)

Hva betyr den for akutte tjenester?

v/ Gitte Huus og Sjur Øverbø Andersen
Helse og omsorgsdepartementet

Psykiske helsetjenester – i og utenfor krisetider

- utviklingen siste 10-20 år
- Noen resultat, satsinger og veien videre
- hva kan vi vente oss fremover?

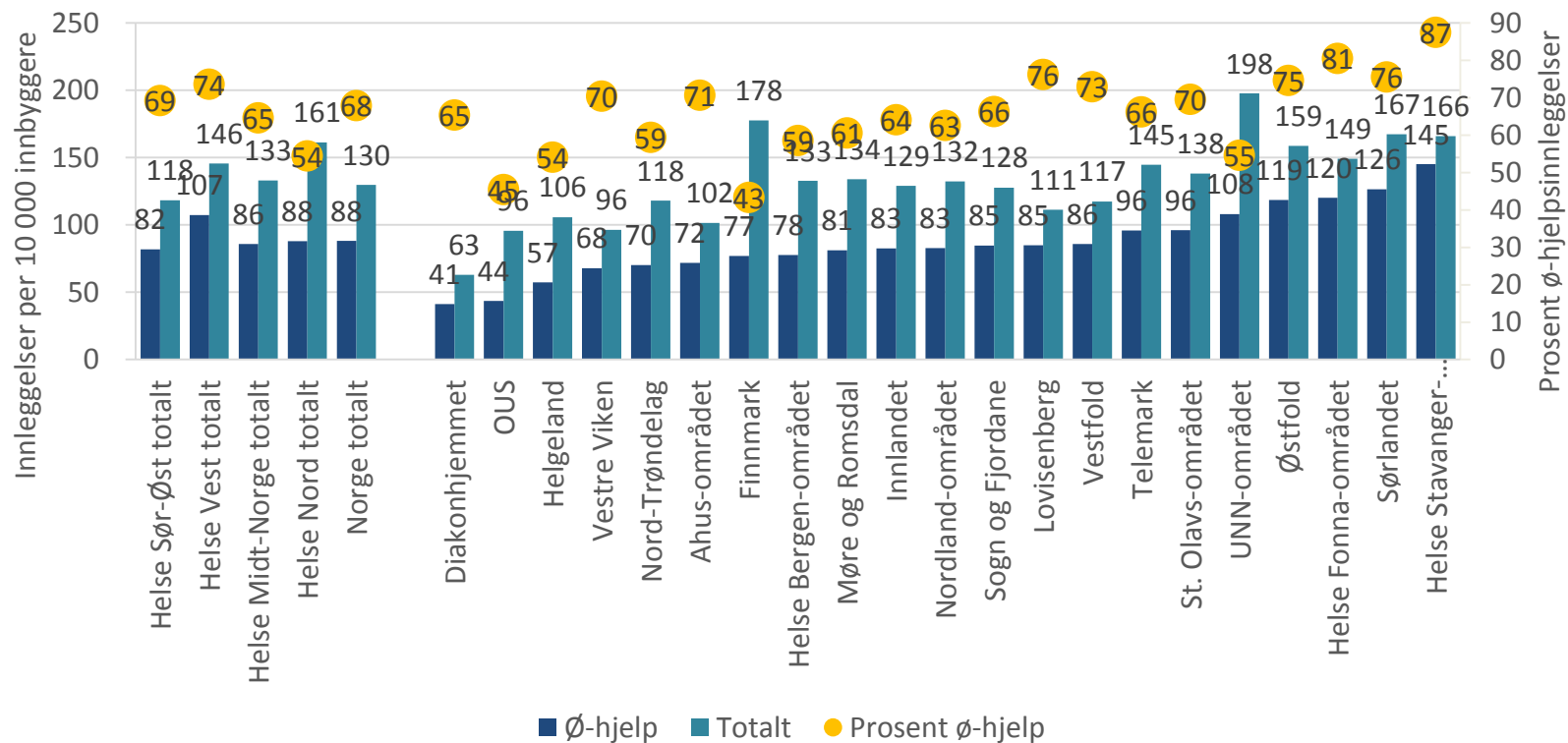
Regjeringens satsing på psykisk helse

- Utbygging av tilbud i kommunene: Rask psykisk helsehjelp, helsestasjon, skolehelsetjeneste
- Arenafleksible tjenester: ACT/FACT, akuttambulante team, selvhjelpsløsninger, styrket satsing via nett.
- Brukerstyrte plasser
- Redusere ventetid til tsb og psykisk helsevern

- Nasjonal helse- og sykehusplan
- Opptrappingsplan barn og unge
- Opptrappingsplan rus og den kommende rusreformen
- Handlingsplaner og strategier for utvalgte sårbare grupper eller områder
- NOU 2019: 14 Tvangslovutvalget

Akutte tjenester

- Tryggheten i å vite at hjelpen er lett tilgjengelig og raskt tilstede
  - når krisen rammer
  - før og etter..
  - tilpasset den enkeltes behov
  - hjelpen fortsetter så lenge det er behov og kan gjenopptas (god samordning og smidige overganger – felles ansvar for helheten)

Akutte tjenester en stor og viktig del av tjenestetilbudet.

Litt om koronasituasjonen

- Mange opplever ensomhet, motløshet og andre negative effekter av langvarig isolasjon
- Særlig bekymring for allerede utsatte grupper (barn og unge i familier med dårlig økonomi, relasjonsproblemer mv., studenter, enslige eldre m.fl.)
- Økt antall henvendelser phv/bup, høyt lidelsestrykk hos de som henvises
- Samtidig variasjon i bildet totalt mht. virkninger av pandemien, nedgang i infarkt, noen rapporterer mindre stress og større frihet (rimelig å anta at dette gjelder grupper hvor økonomi og relasjoner er sikret..)
- Viktig å følge med på utviklingen, herunder forekomst av selvmordsforsøk og selvsykdom

Ny handlingsplan mot selvmord - bakgrunn

- Mennesker, relasjoner og helsetjenester redder liv hver dag – de akutte tjenestene spiller en nøkkelrolle
- Antall selvmord holder seg nokså stabilt over tid (økne til 674 i 2018 - tall for 2019 ventes i desember 2020)
- Selvmord er et betydelig samfunnsproblem og en tragedie for den enkelte, familier, nettverk – også for helsepersonell
- Samfunn, myndigheter og tjenester har et særlig ansvar for å forebygge selvmord
- Vi kan bli flinkere til å lære av hendelsene – bruke erfaring og ny kunnskap til å arbeide med identifiserte sårbarheter
- Videreutvikle systemer og metodikk for å forebygge selvmord mer effektivt – bør integreres i det løpende kvalitets- og pasientsikkerhetsarbeidet i tjenestene

Målrettet, samordnet og kunnskapsbasert innsats

- Den forrige handlingsplanen utløp i 2017
- Stortinget ba regjeringen utarbeide en ny plan som også inkluderer selvmordsforebygging i psykisk helsevern. Jf at om lag halvparten av selvmordene skjer under eller etter behandling i phv
- Mange aktører har etterlyst mer målrettet, kunnskapsbasert og systematisk innsats mot selvmord - med utgangspunkt i de manglene og forbedringspunktene som er identifisert av etater, tjenester, fagmiljø og brukerorganisasjoner
- I spesialisthelsetjenesten har det vært etterspurt tiltak bl.a. innenfor TSB og somatikk, bedre støtte (faglig og systemisk) i selvmordsrisikovurderinger, styrke overgangene/ samhandling mellom tjenester og nivåer mv.

Bred forankring i feltet – mulig å justere tiltak underveis i perioden

- Den nye planen er forsøkt utformet med bakgrunn i et samlet utfordringsbilde, basert på hva de ulike aktørene har spilt inn i planprosessen
- Det vil bli etablert et nasjonalt forum som (se kap. 1.3) som jevnlig vil vurdere måloppnåelse og komme med forslag til justering av tiltakene i lys av den nye kunnskapen.
- Innspill og tilbakemeldinger fra Akuttnettverket er velkomment!

Mål 4 God hjelp og gode behandlingsforløp for mennesker i selvmordsrisiko

4.1 Tydeliggjøring av ansvar i helselovgivningen

4.2 Livskrisetilbud

4.4 Spesialisthelsetjenesten (utvalgte tiltak i ft. akutte tjenester)

Psykisk helsevern og TSB

- Regjeringen vil revidere nasjonal retningslinje for forebygging av selvmord og legge til rette for implementering i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.
- Regjeringen vil legge til rette for tettere oppfølging av pasienter før og etter utskrivning fra døgnbehandling i tverrfaglig spesialisert rusbehandling, herunder økt tilgang til brukerstyrt seng.

4.4 Spesialisthelsetjenesten (forts.)

Somatikk

- Regjeringen vil sørge for at somatiske enheter har selvmordsforebyggende kompetanse og samarbeid med psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling om pasienter med somatiske tilstander.
- Regjeringen vil sørge for at pasienter som innlegges og behandles for somatiske tilstander som kan relateres til et selvmordsforsøk blir vurdert for selvmordsrisiko av helsepersonell med tilstrekkelig kompetanse.

4.5 Overganger

- Regjeringen vil sikre gode overganger og samarbeid mellom tjenester, ved utskriving og i videre oppfølging. Pasienter som skrives ut etter selvmordsforsøk skal få tilbud om kriseplan og oppfølging i tråd med pakkeforløpene.

4.6 Den akuttmedisinske kjeden for pasienter i selvmordsfare

- Gjennomgå og forbedre den akuttmedisinske kjeden for personer i selvmordsfare, herunder bruken av ambulante akutt-team
- Videreutvikle og implementere beslutningsstøtteverktøy i AMK og legevaktsentraler
- Utarbeide kurs for personell i AMK og legevaktsentraler om selvmordsfare, inkludert opplæring i beslutningsstøttesystemer og kommunikasjonsferdigheter

4.7 Pårørende ved selvmordsfare

- Regjeringen vil styrke fokuset på tjenestenes ivaretagelse av barn som pårørende etter alvorlige selvskading eller selvmordsforsøk.
- ..styrke fokuset på pårørende som ressurs i selvmordsforebygging.
- ..vurdere behovet for egen omtale av selvmord i den nasjonale pårørendeveilederen.